

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

28 май 2013 година *

„Обжалване — Обща външна политика и политика на сигурност (ОВППС) — Ограничителни мерки, насочени срещу определени физически лица и образувания, свързани с Осама бен Ладен, мрежата на Ал Кайда и талибаните — Регламент (ЕО) № 881/2002 — Жалба за отмяна — Заличаване на името на заинтересованото лице от списъка на засегнатите лица и образувания — Правен интерес“

По дело C-239/12 P

с предмет жалба на основание член 56 от Статута на Съда на Европейския съюз, подадена на 13 май 2012 г.,

Abdulbasit Abdulrahim, с местожителство в Лондон (Обединеното кралство), за когото се явяват г-н P. Moser, QC и г-н E. Grieves, barrister, упълномощени от г-н H. Miller, solicitor,

жалбоподател,

като другите страни в производството са:

Съвет на Европейския съюз, за който се явяват г-жа E. Finnegan и г-н G. Étienne, в качеството на представители,

Европейска комисия, за която се явяват г-н E. Paasivirta и г-н G. Valero Jordana, в качеството на представители, със съдебен адрес в Люксембург,

ответници в първоинстанционното производство,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: г-н V. Skouris, председател, г-н K. Lenaerts, заместник-председател, г-н M. Pešič, г-н L. Bay Larsen, г-н T. von Danwitz, г-н A. Rosas (докладчик), г-н G. Arestis, г-н J. Malenovský и г-н E. Jarašiūnas, председатели на състав, г-н E. Juhász, г-н A. Borg Barthet, г-жа C. Toader, г-н C. G. Fernlund, г-н J. L. da Cruz Vilaça и г-н C. Vajda, съдии,

генерален адвокат: г-н Y. Bot,

секретар: г-жа L. Hewlett, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 11 декември 2012 г.,

* Език на производството: английски.

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 22 януари 2013 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 С жалбата си г-н Abdulrahim иска отмяна на Определение на Общия съд на Европейския съюз от 28 февруари 2012 г. по дело Abdulrahim/Съвет и Комисия (Т-127/09, наричано по-нататък „обжалваното определение“), с което последният се е произнесъл по-специално, че липсва основание за произнасяне по жалбата на г-н Abdulrahim за отмяна на Регламент (ЕО) № 881/2002 на Съвета от 27 май 2002 година за налагане на някои специфични ограничителни мерки, насочени срещу определени физически лица и образувания, свързани с Осама бен Ладен, мрежата на Ал Кайда и талибаните, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 467/2001 на Съвета за забрана на износа на някои стоки и услуги за Афганистан, за засилване на забраната на полети и удължаване на замразяването на средства и други финансови ресурси по отношение на талибаните в Афганистан (ОВ L 139, стр. 9; Специално издание на български език, 2007 г., глава 18, том 1, стр. 189), изменен с Регламент (ЕО) № 1330/2008 на Комисията от 22 декември 2008 г. (ОВ L 345, стр. 60), или за отмяна на Регламент № 1330/2008.

Правна уредба и обстоятелства, предхождащи спора

- 2 На 21 октомври 2008 г. името на г-н Abdulrahim е добавено в списъка, изготвен от Комитета по санкциите, учреден съгласно Резолюция 1267 (1999) на Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации от 15 октомври 1999 г. относно положението в Афганистан (наричан по-нататък „списъкът на Комитета по санкциите“).
- 3 Тогава с Регламент № 1330/2008 името на г-н Abdulrahim е добавено в списъка на лицата и образуванията, чиито средства и други финансови ресурси трябва да бъдат замразени съгласно Регламент № 881/2002 (наричан по-нататък „спорният списък“).
- 4 В точка 1 от приложението към Регламент № 1330/2008 посоченото добавяне на името му е мотивирано, както следва:
„[...] Друга информация: а) [...]; б) замесен в събирането на средства от името на Либийската ислямска бойна група [наричана по-нататък „ЛИБГ“]; в) заемал е високи позиции в ЛИБГ в Обединеното кралство; г) свързан с директорите на фондацията SANABEL, Ghuma Abd'rabbah, Taher Nasuf и Abdulbaqi Mohammed Khaled, както и с членове на ЛИБГ в Обединеното кралство, включително Ismail Камока, високопоставен член на ЛИБГ в Обединеното кралство, който е признат за виновен и осъден в Обединеното кралство през юни 2007 г. въз основа на обвинения за финансиране на терористична дейност“.
- 5 С жалба, чийто подписан оригинал е постъпил в секретариата на Общия съд на 15 април 2009 г., насочена срещу Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия, г-н Abdulrahim е поискал по същество, от една страна, отмяна на Регламент № 881/2002, изменен с Регламент № 1330/2008, или на Регламент № 1330/2008, доколкото тези актове се отнасят до него, и от друга страна, поправка на вредата, която той твърди, че е причинена от последните. Тази жалба е регистрирана под номер Т-127/09.
- 6 В жалбата си г-н Abdulrahim твърди, че нито Съветът, нито Комисията са обяснили причините за включването му в спорния списък. Той не бил уведомен за приетите срещу него доказателства и не бил изслушан в това отношение. Г-н Abdulrahim изтъква, че мярката за

замразяване на притежаваните от него средства засяга правото му на собственост и личния му живот, както и че тя е непропорционална. Накрая г-н Abdulrahim поддържа, че никога не е бил свързан с Осама бен Ладен, нито с мрежата на Ал Кайда или с талибаните. Като се позовава на писмо от Foreign and Commonwealth Office от 5 ноември 2008 г., в което е посочено, че той има връзка с Ал Кайда посредством ЛИБГ, г-н Abdulrahim отбелязва, че макар през 2007 г. част от афганистанската група на ЛИБГ да се е присъединила към Ал Кайда, това не се отнася за всички членове на тази група. Във всички случаи г-н Abdulrahim се оттеглил от ЛИБГ, считано от 2001 г.

- 7 На 22 декември 2010 г. името на г-н Abdulrahim е заличено от списъка на Комитета по санкциите.
- 8 На 6 януари 2011 г. адвокатите на г-н Abdulrahim отправят писмено искане до Комисията за заличаване на неговото име от спорния списък.
- 9 С Регламент (ЕС) № 36/2011 на Комисията от 18 януари 2011 година за изменение за 143-ти път на Регламент (ЕО) № 881/2002 (ОВ L 14, стр. 11) името на г-н Abdulrahim е заличено от спорния списък.
- 10 С писмо, постъпило в секретариата на Общия съд на 27 юли 2011 г., Комисията му предоставя препис от Регламент № 36/2011.
- 11 С писмо на секретариата на Общия съд от 17 ноември 2011 г. страните са поканени да представят писмени становища относно последиците, които трябва да се изведат от приемането на Регламент № 36/2011, по-специално с оглед на предмета на жалбата на г-н Abdulrahim.
- 12 В писмените си становища, представени в секретариата на Общия съд на 6 декември 2011 г., Съветът и Комисията искат от Общия съд да постанови, че предметът на искането за отмяна е отпаднал и че липсва основание за произнасяне по жалбата. Тези институции поддържат исканията си относно претендираното обезщетение и съдебните разноски.
- 13 В писменото си становище, представено в секретариата на Общия съд на 6 декември 2011 г., г-н Abdulrahim се противопоставя на искането да се обяви, че липсва основание за произнасяне по жалбата за отмяна на Регламент № 1330/2008. Като се основава по-специално на точки 46—51 от Решение на Общия съд от 3 април 2008 г. по дело РКК/Съвет (Т-229/02), г-н Abdulrahim се позовава на доводите, обобщени в точка 19 от обжалваното определение, на които Общият съд е отговорил в същото определение.

Обжалваното определение

- 14 Обжалваното определение е постановено на основание член 113 от Процедурния правилник на Общия съд, съгласно който последният може по всяко време служебно, след изслушване на страните, да се произнесе относно липсата на абсолютни процесуални предпоставки или да установи, че делото е останало без предмет и не следва да има произнасяне по него.
- 15 В точка 22 от обжалваното определение Общият съд припомня съдебната практика, съгласно която предметът на спора, също както и правният интерес на жалбоподателя, трябва да продължава да съществува до обявяването на съдебното решение, тъй като иначе няма да има основание за постановяване на съдебно решение по същество, което предполага жалбата да може чрез резултата си да донесе полза на страната, която я е подала (вж. Решение на Съда от 7 юни 2007 г. по дело Wunenburger/Комисия, C-362/05 P, Сборник, стр. I-4333, точка 42 и

цитираната съдебна практика; вж. по-специално в този смисъл Решение на Общия съд от 10 декември 2010 г. по дело Ryanair/Комисия, T-494/08-T-500/08 и T-509/08, Сборник, стр. II-5723, точки 42 и 43).

- 16 В точка 24 от обжалваното определение Общият съд припомня също така съдебната практика, съгласно която оттеглянето или отмяната ех нунс при определени обстоятелства на обжалвания акт от страна на институцията ответник води до отпадане на предмета на жалбата за отмяна, тъй като постига желаните резултат по отношение на жалбоподателя и напълно удовлетворява исканията му (вж. Определение на Общия съд от 28 март 2006 г. по дело Mediocurso/Комисия, T-451/04, точка 26 и цитираната съдебна практика, Определение от 6 юли 2011 г. по дело SIR/Съвет, T-142/11, точка 18 и Определение по дело Petrosi/Съвет, T-160/11, точка 15).
- 17 В точка 27 от обжалваното определение Общият съд установява, че с Регламент № 36/2011 Комисията е заличила името на г-н Abdulrahim в спорния списък, макар вписването на името му да произтича от Регламент № 1330/2008. Според нея подобно заличаване предполага отмяна ех нунс на последния регламент, доколкото този акт се отнася до жалбоподателя.
- 18 В точки 29 и 30 от обжалваното определение Общият съд припомня, че в рамките на производство по обжалване жалбоподателят наистина може да запази интереса си да иска отмяна по съдебен ред (отмяна ех тунс) на акт, който е бил отменен ех нунс в хода на производството, ако сама по себе си съдебната отмяна на този акт може да има правни последици (Определение на Общия съд от 14 март 1997 г. по дело Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen и Narag-Lloyd/Комисия, T-25/96, Recueil, стр. II-363, точка 16 и Определение от 10 март 2005 г. по дело IMS Health/Комисия, T-184/01, Recueil, стр. II-817, точка 38). Всъщност при съдебната отмяна на даден акт издалата го институция е длъжна по силата на член 266 ДФЕС да предприеме необходимите мерки за изпълнение на съдебното решение. Въпросните мерки не са свързани със заличаването на акта като такъв от правния ред на Съюза, тъй като това следва от самия характер на отмяната на акта от съда. Те по-скоро се отнасят до отстраняването на незаконосъобразностите, установени с отменителното решение. По този начин институцията може да бъде задължена да възстанови предишното положение на жалбоподателя или да направи необходимото, за да не се приеме идентичен акт (вж. Определение по дело Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen и Narag-Lloyd/Комисия, посочено по-горе, точка 17 и цитираната съдебна практика).
- 19 В точка 31 от обжалваното определение обаче Общият съд постановява, че в конкретния случай нито от преписката, нито от доводите на жалбоподателя не е било видно, че след приемането на Регламент № 36/2011 жалбата за отмяна би могла да му донесе полза по смисъла на цитираната в точка 22 от същото определение съдебна практика, така че той да запази правния си интерес от обжалването.
- 20 По-конкретно, що се отнася, на първо място, до обстоятелството, че отмяната на акт на институция на Съюза с последващ акт не представлява признание за незаконосъобразността на отменения акт и има действие ех нунс, за разлика от съдебната отмяна, по силата на която отмененият акт се заличава с обратна сила от правния ред и се счита, че никога не е съществувал (вж. в този смисъл Решение на Общия съд от 13 декември 1995 г. по дело Exporteurs in Levende Varkens и др./Комисия, T-481/93 и T-484/93, Recueil, стр. II-2941, точка 46), Общият съд отбелязва в точка 32 от обжалваното определение, че това обстоятелство не може да обоснове правен интерес на жалбоподателя от отмяна по съдебен ред на Регламент № 1330/2008.

- 21 В точка 33 от обжалваното определение Общият съд пояснява, от една страна, че нищо не сочи, че от заличаването *ex tunc* на Регламент № 1330/2008 би последвала каквато и да било полза за жалбоподателя. По-специално нищо не позволявало да се установи, че в случай на отмяна на този регламент по съдебен ред Комисията ще е длъжна съгласно член 266 ДФЕС да приеме мерки за отстраняване на така установената незаконосъобразност.
- 22 В точка 34 от обжалваното определение Общият съд приема, от друга страна, че признаването на самата твърдяна незаконосъобразност действително може да представлява една от формите на поправка на вреди, претендирана в рамките на иск за обезщетение на основание членове 268 ДФЕС и 340 ДФЕС. За сметка на това, според него то не е достатъчно, за да се обоснове запазването на правния интерес от отмяна на актове на институциите в обективното съдебно производство, уредено в членове 263 ДФЕС и 264 ДФЕС. В противен случай жалбоподателят винаги ще е запазил правния си интерес да иска отмяна на даден акт по съдебен ред, въпреки че този акт е оттеглен или отменен *ex tunc*, което би било в противоречие с посочената в точки 24 и 29 от обжалваното определение съдебна практика, напомнена съответно в точки 16 и 18 от настоящото решение.
- 23 Що се отнася до съдебната практика, съгласно която жалбоподателят може да запази правния си интерес от отмяна по съдебен ред на решение за налагане на ограничителни мерки, което е отменено *ex tunc* и заменено (вж. в този смисъл също Решение по дело РКК/Съвет, посочено по-горе, точки 46—51, Решение на Общия съд от 12 декември 2006 г. по дело *Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran/Съвет*, T-228/02, Recueil, стр. II-4665, точка 35, Решение от 11 юли 2007 г. по дело *Al-Aqsa/Съвет*, T-327/03, точка 39 и Решение от 23 октомври 2008 г. по дело *People's Mojahedin Organization of Iran/Съвет*, T-256/07, Сборник, стр. II-3019, точка 48), Общият съд установява в точка 35 от обжалваното определение, че тази съдебна практика е изведена в особен контекст, различен от настоящия. Всъщност, за разлика от Регламент № 1330/2008, разглежданите по тези дела актове не само са били отменени *ex tunc*, но и са били заменени с нови актове, като ограничителните мерки по отношение на засегнатите образувания са били оставени в сила. Така първоначалните последици от отменените *ex tunc* актове запазват действието си по отношение на засегнатите образувания чрез заменящите ги актове. В настоящия случай обаче Регламент № 36/2011 просто заличава името на жалбоподателя в спорния списък, като по този начин мълчаливо отменя *ex tunc* Регламент № 1330/2008, доколкото той се отнася до него, без да заменя предвидените в този регламент мерки. Следователно произведените от последния регламент последици не запазват действието си. Освен това посочената съдебна практика се основавала на съществуващите разлики между последиците от отмяната *ex tunc* и тези от съдебната отмяна на даден акт — обстоятелство, което не е релевантно в настоящия случай, както личи от точка 32 от обжалваното определение.
- 24 В точка 36 от посоченото определение Общият съд отбелязва, че това разграничение се потвърждава от Решение на Съда от 3 декември 2009 г. по дело *Hassan и Ayadi/Съвет и Комисия* (C-399/06 P и C-403/06 P, Сборник, стр. I-11393). Всъщност, от една страна, вместо да приеме, че правният интерес на засегнатите жалбоподатели автоматично се запазва по съединените дела, по които е постановено това решение, в точка 57 от него Съдът си поставя служебно въпроса дали предвид оттеглянето на спорния регламент и замяната му с обратно действие с друг акт все още има основание за постановяване на съдебно решение по същество по тези дела. От друга страна, в точки 59—63 от същото решение Съдът отбелязва някои особености на конкретния случай, които му позволяват да направи извод в точки 64 и 65 от посоченото решение, че „при тези особени обстоятелства“ и за разлика от постановеното в Определение на Съда от 8 март 1993 г. по дело *Lezzi Pietro/Комисия* (C-123/92, Recueil, стр. I-809) приемането на новия акт и съответната отмяна *ex tunc* на разглеждания регламент не може да се счита за равностойно на самата му отмяна по съдебен ред. Тези особености обаче не били налице в настоящия случай. По-специално, в конкретния случай Регламент № 36/2011 бил окончателен, доколкото не подлежал на обжалване. Поради това можело да се изключи възможността

Регламент № 1330/2008 да влезе отново в сила в частта, в която се отнася до жалбоподателя, за разлика от установеното от Съда в точка 63 от Решение по дело Hassan и Ayadi/Съвет и Комисия, посочено по-горе.

- 25 Що се отнася, на второ място, до факта, че жалбоподателят може да запази правния си интерес да постигне отмяна на акт на институция на Съюза, за да позволи да се избегне възпроизвеждането в бъдеще на неправомерното положение, от което той претендира, че е засегнат, Общият съд припомня в точка 37 от обжалваното определение, че такъв правен интерес, произтичащ от член 266, първа алинея ДФЕС, може да съществува само ако твърдяното неправомерно положение може да се възпроизведе и в бъдеще, независимо от обстоятелствата по делото, които са дали основание жалбоподателят да подаде жалба (Решение по дело Wunenburger/Комисия, посочено по-горе, точки 51 и 52). В настоящия случай обаче нито едно от доказателствата по преписката не показвало, че е налице такава хипотеза. Напротив, тъй като Регламент № 36/2011 е приет с оглед на специфичното положение на жалбоподателя, а както изглежда, и предвид на развитието на положението в Либия, Общият съд приема, че не изглежда вероятно твърдяното неправомерно положение да може да се възпроизведе в бъдеще, независимо от обстоятелствата, на които се основава жалбата.
- 26 Що се отнася, на трето място, до довода, че съществува по-висш обществен интерес да се санкционира твърдяно нарушение на императивна норма на международното право, Общият съд приема в точка 38 от обжалваното определение, че без да се признава каквато и да било безнаказаност на Комисията в това отношение, този довод не е достатъчен, за да обоснове личния интерес на жалбоподателя да поддържа жалбата. Въпреки че както изтъква жалбоподателят, Комисията е длъжна да спазва императивните норми на международното право и няма право да приема решения въз основа на елементи, получени чрез изтезания, жалбоподателят няма право да предприема действия в интерес на закона или на институциите и можел да се позовава единствено на личния си интерес и на оплаквания, които го засягат лично (вж. в този смисъл Решение на Съда от 30 юни 1983 г. по дело Schloh/Съвет, 85/82, Recueil, стр. 2105, точка 14).
- 27 Що се отнася, на четвърто място, до евентуалните вредоносни последици, до които евентуално може да доведе твърдяната незаконосъобразност на Регламент № 1330/2008, Общият съд отбелязва в точка 39 от обжалваното определение, че формулираното от институциите ответници искане за установяване на липса на основание за произнасяне засяга само претендираната отмяна на този регламент. Така за г-н Abdulrahim оставала възможността да поддържа искането си за обезщетение, основано на член 268 ДФЕС и член 340, втора и трета алинея ДФЕС.
- 28 На последно, пето място, по отношение на довода, изведен от твърдяната необходимост от произнасяне по основателността на настоящата жалба за целите на възстановяването на направените от жалбоподателя съдебни разноски, в точка 40 от обжалваното определение Общият съд препраща към решението си относно съдебните разноски.
- 29 В точка 41 от обжалваното определение Общият съд приема, че липсва основание за произнасяне по жалбата за отмяна на Регламент № 1330/2008.
- 30 Що се отнася до искането за обезщетение, Общият съд приема, че с оглед на процесуалните действия, на данните по преписката и на обясненията, които страните дават в писмените си изявления, то изглежда явно лишено от всякакво правно основание, дори явно недопустимо.
- 31 След като припомня в точка 45 от обжалваното определение условията за ангажиране на извъндоговорната отговорност на Съюза за неправомерни действия на неговите органи, Общият съд постановява в точка 48 от същото определение, че вредата нито е определена по размер, нито е доказана.

32 Общият съд също така постановява в точка 52 от обжалваното определение, че не е установена причинно-следствена връзка между разглежданите в случая актове и твърдяната вреда, тъй като имуществената вреда, която г-н Abdulrahim твърди, че е претърпял, и която произтича от неразполагаемостта на неговите средства, финансови активи и други икономически ресурси и се изразява в лишаване от ползването им, била пряка и непосредствена последица не от приемането на тези актове, а от приемането на по-ранни актове, а именно, от една страна, на решението на Комитета по санкциите от 21 октомври 2008 г. за добавяне на името в списъка на този комитет и от друга страна, на решението на британските органи да приемат ограничителни мерки срещу него.

Искания по жалбата

33 Г-н Abdulrahim иска от Съда:

- да отмени обжалваното определение,
- да обяви, че не е отпаднал предметът на жалбата за отмяна,
- да върне делото на Общия съд, за да се произнесе по жалбата за отмяна,
- да осъди Комисията да заплати съдебните разноски по настоящото производство за обжалване и по производството пред Общия съд, включително съдебните разноски за представяне на становища по покана на Общия съд.

34 Съветът и Комисията искат от Съда да отхвърли жалбата и да осъди г-н Abdulrahim да заплати съдебните разноски.

По жалбата

35 В подкрепа на жалбата си жалбоподателят се позовава на правото си на ефективни правни средства за защита и на ефективна съдебна защита. Наред с практиката на Съда (Решение от 25 юли 2002 г. по дело Unión de Pequeños Agricultores/Съвет, C-50/00 P, Recueil, стр. I-6677, точки 38 и 39, както и Решение от 18 януари 2007 г. по дело РКК и КНК/Съвет, C-229/05 P, Сборник, стр. I-439, точки 76 и 77) той се позовава и на член 47 и член 52, параграф 3 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), както и на член 7 от нея, който съответства на член 8 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), и който предвижда, че всеки има право на зачитане на неговия личен и семеен живот, на неговото жилище и тайната на неговите съобщения.

36 По-специално в подкрепа на доводите си жалбоподателят се позовава на две основания, първото от които съдържа три части.

По първото основание

По първата част на първото правно основание, изведена от грешка при прилагане на правото, която Общият съд е допуснал, като не е изслушал генералния адвокат

37 Жалбоподателят поддържа, че като не е изслушал генералния адвокат, преди да се произнесе, Общият съд е нарушил член 114, параграф 4 от Процедурния правилник, препращащ към член 113 от същия правилник, въз основа на който е прието обжалваното определение.

- 38 Както обаче правилно напомнят Съветът и Комисията, задължението на Общия съд да изслуша генералния адвокат, преди да се произнесе, трябва да се тълкува с оглед на член 2, параграф 2 и членове 18 и 19 от Процедурния правилник на Общия съд, от които следва, от една страна, че определянето на съдия за генерален адвокат е факултативно, когато Общият съд заседава в състав, и от друга страна, че позоваванията на генералния адвокат в посочения процедурен правилник се прилагат само в случаите, когато един от съдиите действително е бил определен за генерален адвокат (Определение от 25 юни 2009 г. по дело Srinivasan/Европейски омбудсман, C-580/08 P, точка 35, Определение от 22 октомври 2010 г. по дело Seacid/Парламент и Съвет, C-266/10 P, точка 11 и Решение от 22 септември 2011 г. по дело Bell & Ross/СХВП, C-426/10 P, Сборник, стр. I-8849, точка 28).
- 39 Тъй като не е бил определен генерален адвокат за целите на разглеждането на жалбата, подадена от г-н Abdulrahim пред Общия съд, в производството по разпределеното на втори състав дело, не е съществувало задължение за изслушване на генерален адвокат, преди да се обяви, че липсва основание за произнасяне по жалбата.
- 40 Следователно първата част на първото основание е необоснована.

По втората част на първото правно основание, изведена от нарушение на правото на справедлив процес

- 41 Жалбоподателят поддържа, че като не е поканил ответника да представи становище относно необходимостта от започване на устната фаза на производството, Общият съд е нарушил правото на справедлив процес. Той подчертава, че член 120 от Процедурния правилник на Съда в приложимата му редакция към датата на подаване на жалбата предвижда, че преди приемането на решение всяка страна може да представи становище относно евентуалното започване на устна фаза на производството. Нищо не обосновавало различен подход пред Общия съд. Според жалбоподателя член 114 от Процедурния правилник на Общия съд, тълкуван от последния, не бил в съответствие с член 47 от Хартата.
- 42 В това отношение следва да се отбележи, че прилагането на член 113 от Процедурния правилник на Общия съд не гарантира започването на устната фаза на производството, тъй като съгласно член 114, параграф 3 от посочения Процедурен правилник, към който препраща член 113 от същия правилник, Общият съд може да се произнесе и когато е проведена само писмена фаза на производството (Решение от 19 януари 2006 г. по дело AIT/Комисия, C-547/03 P, Recueil, стр. I-845, точка 35 и Решение от 2 май 2006 г. по дело Regione Siciliana, C-417/04 P, Recueil, стр. I-3881, точка 37).
- 43 Член 113 от Процедурния правилник на Общия съд обаче предвижда задължения за последния да изслуша страните, преди да се произнесе относно липсата на абсолютни процесуални предпоставки или да установи, че делото е останало без предмет и не следва да има произнасяне по него. В съответствие с тази разпоредба жалбоподателят е поканен писмено да вземе отношение относно последиците, които трябва да се изведат от прилагането на Регламент № 36/2011, в частност с оглед на предмета на жалбата му. При това положение той е можел да очаква, че ако Общият съд счете, че е отпаднал предметът на жалбата, той ще се произнесе с определение, тъй като става въпрос за една от хипотезите, предвидени в посочения член 113, в които Общият съд може да се произнесе по всяко време.
- 44 Следователно, противно на поддържаното от жалбоподателя, Общият съд не е нарушил правото на справедлив процес, гарантирано с член 47 от Хартата, като е поискал от него да вземе отношение по въпроса за запазването на предмета на жалбата, без да му постави отново въпроса за възможността да се открие устната фаза на производството.

45 От посочените съображения следва, че втората част на първото основание е необоснована.

По третата част на първото правно основание, изведена от грешка при прилагане на правото, която Общият съд е допуснал, като не е започнал устната фаза на производството

46 С третата част на първото си основание жалбоподателят поддържа, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като не е започнал устната фаза на производството. Той счита, че Общият съд може само по изключение да се възползва от възможността да пропусне тази фаза на производството, която представлява важна съставна част на средствата, с които разполага жалбоподателят, за да изтъкне надлежно своите доводи. Според жалбоподателя устната фаза на производството може да се пропусне само в случаите, които не повдигат решаващ правен и/или фактически въпрос. Той отбелязва, че след като е получил отговора му относно запазването на правния му интерес и кратки бележки от страна на Съвета и на Комисията, Общият съд направо се е произнесъл.

47 Жалбоподателят отбелязва, че почти всички съображения на Общия съд се отнасят до въпроси и до съдебна практика, които не са били обсъждани и по които той не е имал възможност да представи становището си нито устно, нито писмено. Освен цитираната от Общия съд съдебна практика, последният изтъкнал по-специално фактически обстоятелства относно положението в Либия и за това, че не изглеждало вероятно твърдяната незаконосъобразност да се повтори в бъдеще.

48 Както напомня Комисията, Общият съд е можел съгласно член 113 и член 114, параграф 3 от своя процедурен правилник да постанови обжалваното определение, без да започва устната фаза на производството, ако приеме, че разполага с достатъчно информация, и при условие че на жалбоподателя е била дадена възможност, от която впрочем той се е възползвал, да представи по покана на Общия съд писмено становището си по направените от институциите искания за установяване на липса на основание за произнасяне и по този начин да изтъкне доводите, въз основа на които се противопоставя на тези искания.

49 Относно мотивите на обжалваното определение и посочената в него съдебна практика трябва да се подчертае, че макар Общият съд да е длъжен да зачита правото на защита на страните, той не може да бъде задължен да поиска от тях да вземат отношение по съображенията, въз основа на които възнамерява да реши спора, с който е сезиран.

50 От изложеното следва, че третата част на първото основание също е необоснована и че поради това последното не може да бъде прието.

По второто правно основание, изведено от грешка при прилагане на правото, която Общият съд е допуснал, като е приел, че предметът на жалбата е отпаднал

Доводи на страните

51 Г-н Abdulrahim твърди, че Общият съд е приложил прекалено ограничителен критерий за понятието правен интерес. Според него не може да се обяви, че предметът на жалбата е отпаднал, ако и най-малката претърпяна вреда може да бъде поправена, като се продължи разглеждането на жалбата, при положение че това носи полза за жалбоподателя. В случая той счита, че посредством жалбата му за отмяна може да се стигне до преустановяване на продължаващото нарушение на правото му на личен и семеен живот, посочено в член 8 от ЕКПЧ, да се възстанови доброто му име, да се премахнат пречките за наемане на работа и за придвижване, както и последиците за него от включването му в спорния списък, доколкото то се отнася до семейството му и му налага ограничителни мерки.

- 52 Жалбоподателят смята, че в точка 33 от обжалваното определение Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото и е приложил неправилно критерия за ползата от отмяната, като е обусловил наличието на тази полза от приемането от Комисията или от Съвета на мерки за отстраняване на така установената незаконосъобразност съгласно член 266 ДФЕС. В някои хипотези отмяната на акт не налага приемането на никаква последваща мярка. Освен това обявяването на недействителност не можело да бъде поставено в зависимост от обстоятелството, че авторът на акта е длъжен да действа впоследствие по определен начин.
- 53 Според жалбоподателя съдебният акт на Общия съд нарушава произтичащата от член 8 от ЕКПЧ процесуална гаранция, според която той трябва да има възможност да оспори отправените срещу него обвинения, за да може да се поправи причинената от институцията вреда. Да се допусне, че липсва правен интерес, би позволило на Комисията посредством отмяна ex nunc на обжалваната мярка да заобиколи контрола от юрисдикциите на Съюза, което би било несъвместимо с принципа на правова държава и би довело до освобождаване на институцията от всякаква отговорност.
- 54 Жалбоподателят отбелязва, че Общият съд приема, че дори при липсата на вреда възможността незаконосъобразността да се повтори в бъдеще, е достатъчна, за да се счита, че продължава да е налице правен интерес от продължаване на производството (Решение по дело *Wunenburger*/Комисия, посочено по-горе, точки 58 и 59). Той поддържа, че в случая нарушението на член 8 от ЕКПЧ се основава на елементи, получени чрез изтезания. Общият съд обаче не е взел предвид системните нередности, изтъкнати в подкрепа на жалбата, които могат да се възпроизведат отново. Следователно жалбоподателят имал явен интерес този въпрос да се реши със съдебен акт, тъй като представлява основанието за определянето му като лице, свързано с терористична организация.
- 55 Във всички случаи жалбоподателят счита, че предвид бързото развитие на политическо положение, което е в основата на ограничителни мерки като предвидените в Регламент № 1330/2008, подходът на Общия съд е особено обезпокоителен. Всъщност заличаването на името му от спорния списък не било мотивирано и Общият съд не можел да направи извод, че жалбоподателят няма отново да бъде включен в този списък. На включването му в последния можело да се направи позоваване като основание или в подкрепа на всяко бъдещо искане на държава членка за повторното му включване в посочения списък. Накрая влиянието на бързите промени в политическото положение не можело да бъде пренебрегнато, както е приел Общият съд, като се е позовал на положението в Либия.
- 56 Съветът и Комисията подчертават, че жалбоподателят е поискал премахването на засягащите го ограничителни марки и приемането на Регламент № 36/2011 е имало тази последица. В това отношение те напомнят съдебната практика, съгласно която съдебната отмяна на акт, отменен ex nunc, предполага възможността самата отмяна на този акт по съдебен ред да има правни последици.
- 57 В това отношение Съветът и Комисията оспорват доводите на жалбоподателя относно запазването на правен интерес, насочен към възстановяването на доброто му име и предотвратяване на опасността от повторното му включване в спорния списък. Комисията напомня, че съдебното решение не може да се отнася към периода преди 22 декември 2008 г., дата, на която жалбоподателят е включен в спорния списък. От друга страна, в жалбата си жалбоподателят е изтъкнал основания, изведени от нарушение на правото му на защита, на съдебна защита и на правото му на собственост, но не се е позовал на наличието на грешка в преценката, що се отнася до въпроса дали е бил свързан с Ал Кайда или не. При тези условия съдебно решение за отмяна на Регламент № 1330/2008, което почива на процесуални основания, не би довело до възстановяване на доброто му име.

- 58 Съветът и Комисията считат също, че липсата на решение на Общия съд по същество не предполага опасност от повторно включване на жалбоподателя в спорния списък. Всъщност с Регламент (ЕО) № 1286/2009 на Съвета от 22 декември 2009 г. за изменение на Регламент № 881/2002 (ОВ L 346, стр. 42) към последния е добавен член 7а, по силата на който решение за повторно включване в списъка може да бъде взето само ако Комисията получи изложение на мотивите на Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации, което тя трябва да съобщи на засегнатото лице незабавно след приемане на решението си да го включи в списъка, за да може то да представи становището си за евентуално преразглеждане от Комисията на решението ѝ. В случая решението на Съветът за сигурност на Организацията на обединените нации да заличи името на жалбоподателя от списъка на Комитета по санкциите, не оставяло никакво съмнение относно липсата на повторно включване на заинтересованото лице в този списък при липсата на промяна на фактическите обстоятелства. Освен това решението на Общия съд не би повлияло на решението на Съвета за сигурност да заличи името на заинтересованото лице от посочения списък през декември 2010 г.
- 59 Относно системността на твърдените нередности Съветът и Комисията отново посочват, че жалбата за отмяна се отнася само до включването на жалбоподателя в спорния списък и че отмяната би се отнасяла само до последния. Следователно въпросът за системните последици не се поставял.
- 60 Накрая Съветът и Комисията наблягат на разграничението между настоящия случай и тези, по които са постановени Решение по дело РКК/Съвет, посочено по-горе, и решенията по другите дела, цитирани в жалбата. Съветът и Комисията подчертават, че по всички тези дела жалбоподателите са били включени в списъците към момента, в който юрисдикцията се произнася по искането им за отмяна, докато в настоящия случай името на жалбоподателя е заличено от спорния списък. Комисията съпоставя настоящия случай и с Решение от 21 декември 2011 г. по дело Франция/People's Mojahedin Organization of Iran (C-27/09 P, Сборник, стр. I-13427, точки 43—50), по което Френската република счита, че предметът на жалбата не е отпаднал, като тази държава членка поддържа, че трябва да се запази в правния ред на Съюза решението да се включи People's Mojahedin Organization of Iran в списъка, съдържащ се в приложението към Обща позиция 2001/931/ОВППС на Съвета от 27 декември 2001 година за прилагането на специални мерки за борба с тероризма (ОВ L 344, стр. 93; Специално издание на български език, 2007 г., глава 18, том 1, стр. 179). В настоящия случай не е имало спор между жалбоподателя и Комисията, що се отнася до заличаването на името му от спорния списък.

Съображения на Съда

- 61 В точка 22 от обжалваното определение Общият съд напомня постоянната съдебна практика, съгласно която с оглед на предмета на жалбата правният интерес на жалбоподателя трябва да е налице във фазата на подаването ѝ, като в противен случай жалбата е недопустима. Този предмет на спора трябва да продължава да съществува, също както и правният интерес, до обявяването на съдебното решение, тъй като иначе няма да има основание за постановяване на съдебно решение по същество, което предполага жалбата да може чрез резултата си да донесе полза на страната, която я е подала (вж. Решение по дело Wunenburger/Комисия, посочено по-горе, точка 42 и цитираната съдебна практика, както и Решение от 17 април 2008 г. по дело Flaherty и др./Комисия, C-373/06 P, C-379/06 P и C-382/06 P, Сборник, стр. I-2649, точка 25).
- 62 При различни обстоятелства Съдът е признал, че правният интерес на жалбоподател не отпада непременно, поради обстоятелството че в хода на съдебното производство обжалваният акт вече не е пораждал правни последици.

- 63 Така Съдът е приел по-специално, че жалбоподател може да запази интерес да иска отмяна на решение или за да постигне възстановяване на предишното положение (Решение от 6 март 1979 г. по дело *Simmenthal/Комисия*, 92/78, *Recueil*, стр. 777, точка 32), или за да накара автора на акта да внесе за в бъдеще подходящите промени и така да се избегне опасността да се допусне отново незаконосъобразността, от която се твърди, че е опорочен обжалваният акт (вж. в този смисъл Решение по дело *Simmenthal/Комисия*, посочено по-горе, точка 32, Решение от 24 юни 1986 г. по дело *AKZO Chemie и AKZO Chemie UK/Комисия*, 53/85, *Recueil*, стр. 1965, точка 21 и Решение по дело *Wunenburger/Комисия*, посочено по-горе, точка 50).
- 64 По дело между Комисията и предприятие, което незаконосъобразно е изключено от процедура по възлагане, Съдът е приел, че дори в случай, в който поради обстоятелствата се оказва невъзможно институцията, издала отменения акт, да изпълни задължението си да вземе предвид мерките, които налага изпълнението на съдебното решение, с което е постановена тази отмяна, интересът от жалбата за отмяна може да се запази като основание за евентуален иск за търсене на отговорност (Решение от 5 март 1980 г. по дело *Könecke Fleischwarenfabrik/Комисия*, 76/79, *Recueil*, стр. 665, точка 9).
- 65 От тази съдебна практика е видно, че запазването на правния интерес на жалбоподател трябва да се преценява *in concreto*, като се вземат предвид по-специално последиците от твърдяната незаконосъобразност и естеството на вредата, която се твърди, че е претърпяна.
- 66 Пред Общия съд, както и пред Съда жалбоподателят посочва различни причини, които според него обосновават запазването на правния му интерес, въпреки че с Регламент № 36/2011 е заличено името му в глава „Физически лица“ от приложение I към Регламент № 881/2002, изменен с Регламент № 1330/2008. Трябва обаче да се уточни, че не е необходимо да се разгледат всички изтъкнати от жалбоподателя мотиви, ако един от тях е достатъчен, за да се установи запазването на правния интерес.
- 67 В точки 28 и 31 от обжалваното определение Общият съд е приел, че доколкото заличава името на г-н *Abdulrahim* от спорния списък, Регламент № 36/2011 напълно удовлетворява исканията му, така че жалбата му за отмяна не може повече да му донесе полза и правният му интерес следователно е отпаднал.
- 68 В това отношение следва да се отбележи, че в точка 32 от обжалваното определение Общият съд несъмнено правилно е напомнил разграничението между отмяната на акт на институция на Съюза с последващ акт, която отмяна не представлява признание за незаконосъобразността на отменения акт и има действие *ex nunc*, и съдебното решение за отмяна, по силата на което отмененият акт се заличава с обратна сила от правния ред и се счита, че никога не е съществувал.
- 69 В последното изречение на посочената точка 32 обаче Общият съд неправилно е направил извода, че тази разлика не може да обоснове правен интерес на г-н *Abdulrahim* от отмяната на Регламент № 1330/2008.
- 70 Всъщност следва да се напомни, че приетите съгласно Регламент № 881/2002 ограничителни мерки имат значителни отрицателни последици и сериозно въздействие върху правата и свободите на съответните лица (вж. в този смисъл Решение по дело *Kadi и Al Barakaat International Foundation/Съвет и Комисия* по съединени дела C-402/05 P и C-415/05 P, *Recueil*, стр. I-6351, точки 361 и 375). Наред със самото замразяване на средства, което с широкия си обхват дестабилизира както професионалния, така и личния живот на съответните лица (вж. по-специално Решение от 29 април 2010 г. по дело *M и др.*, C-340/08, *Сборник*, стр. I-3913) и възпрепятства сключването на редица правни сделки (вж. по-специално Решение от

11 октомври 2007 г. по дело Möllendorf и Möllendorf-Niehuus, C-117/06, Сборник, стр. I-8361), необходимо е да се вземат предвид и заклеимяването и недоверието, съпътстващи публичното посочване на съответните лица като свързани с терористична организация.

- 71 Както отбелязва генералният адвокат в точки 61—67 от заключението си, правният интерес на жалбоподател като г-н Abdulrahim се запазва, независимо от заличаването на името му от спорния списък, за да може да иска от съда на Съюза да установи, че името му не е трябвало да бъде включвано в този списък или че включването му не е следвало да се извърши по процедурата, следвана от институциите на Съюза.
- 72 Всъщност, макар установяването на незаконосъобразността на обжалвания акт да не може само по себе си да поправи имуществена вреда или засягане на личния живот, то все пак може, както поддържа г-н Abdulrahim, да възстанови доброто му име или да представлява форма на поправяне на неимуществената вреда, която той е претърпял вследствие на тази незаконосъобразност, и по този начин да обоснове запазването на правния му интерес (вж. в този смисъл Решение от 10 юни 1980 г. по дело M./Комисия, 155/78, Recueil, стр. 1797, точка 6 и Решение от 7 февруари 1990 г. по дело Culin/Комисия, C-343/87, Recueil, стр. I-225, точка 26 и цитираната съдебна практика).
- 73 Следователно в точки 28 и 31 от обжалваното определение Общият съд неправилно е направил извод от заличаването с Регламент № 36/2011 от спорния списък на името на жалбоподателя, че исканията на последния са напълно удовлетворени и че поради това жалбата му за отмяна не може повече да му донесе полза.
- 74 Противно на твърденията на Съвета и Комисията, не е от голямо значение обстоятелството, че изтъкнатите пред съда основания за отмяна се отнасят до мотивите на разглеждания акт или до зачитането на процесуалните права на жалбоподателя. Всъщност отмяната на решение за замразяване на средства по такива мотиви може да удовлетвори исканията на жалбоподателя, тъй като тя поражда сериозни съмнения за начина, по който съответната инстанция е упражнила правомощията си спрямо него.
- 75 Във всички случаи жалбоподателят не само е изтъкнал пред Общия съд правни основания, изведени от нарушение на правото на защита, но е оспорил и твърдението, че е свързан с Ал Кайда. Всъщност, както е видно от точки 142—150 от жалбата му пред Общия съд, г-н Abdulrahim отрича да е бил замесен в терористични дейности или да е бил свързан с Ал Кайда и поддържа, че е включен в спорния списък само защото е бил част от общност на либийски бежанци, някои от които според властите на Обединеното кралство са били замесени в терористични дейности.
- 76 Също така не е от голямо значение обстоятелството, че отмяната не може да се отнася до периода преди приемането на Регламент № 1330/2008. Всъщност, въпреки че както посочва Общият съд в точка 52 от обжалваното определение, преди приемането на този регламент г-н Abdulrahim вече е бил включен в списъка на Комитета по санкциите и са му били наложени ограничителни мерки от британските власти, включването му в спорния списък е могло да подсили заклеимяването му и недоверието спрямо него и следователно — неимуществената вреда, която той твърди, че е претърпял.
- 77 Следва да се отбележи, че приетите с регламенти на Съюза списъци са непосредствено приложими и нямат нито същото естество, нито същия правен обхват на територията на Съюза като списъка на Комитета по санкциите.
- 78 В точка 34 от обжалваното определение Общият съд е приел, че установяването на твърдяната незаконосъобразност не е достатъчно, за да обоснове запазването на правния интерес от отмяна на актове на институциите в обективното съдебно производство, уредено в

членове 263 ДФЕС и 264 ДФЕС, тъй като в противен случай жалбоподателят винаги би запазвал правния си интерес да иска отмяна на акт по съдебен ред, независимо от неговото оттегляне или отмяна *ex nunc*, което би било несъвместимо със съдебната практика, посочена в точки 24 и 29 от обжалваното определение и напомнена в точки 16 и 18 от настоящото решение.

- 79 Този извод обаче е в противоречие с практиката на Съда, от която следва, че след като установяването на твърдяната незаконосъобразност може да донесе полза на жалбоподателя, както в настоящия случай, то обосновава запазването на правния му интерес да иска отмяна по съдебен ред дори когато след подаването на жалбата му обжалваният акт вече не е породил правни последици (вж. в този смисъл Решение по дело М./Комисия, точки 5 и 6, Решение по дело AKZO Chemie и AKZO Chemie UK/Комисия, както и Решение по дело Culin/Комисия, точки 27—29, посочени по-горе).
- 80 Накрая, посоченият извод не може да се направи и от практиката на Общия съд, посочена в точка 29 от обжалваното определение и напомнена в точка 18 от настоящото решение, тъй като тази съдебна практика се основава на пояснената в точка 30 от същото определение предпоставка, според която правен интерес е налице само когато отмяната на акт налага институцията, приела акта, да предприеме мерки съгласно член 266 ДФЕС. Интересът от отмяната на обжалвания акт обаче се запазва, когато тази отмяна може да донесе полза на жалбоподателя, както в настоящия случай, при това независимо от липсата на необходимост или от материалната невъзможност за институцията ответник да приеме мерки за изпълнение на съдебното решение за отмяна на основание член 266 ДФЕС (вж. в този смисъл Решение по дело Könecke Fleischwarenfabrik/Комисия, точка 9, Решение по дело М./Комисия, точка 6, Решение по дело AKZO Chemie и AKZO Chemie UK/Комисия, точка 21 и Решение по дело Culin/Комисия, точка 26, посочени по-горе).
- 81 От тези съображения следва, че съдържащият се в точка 34 от обжалваното определение извод на Общия съд е опорочен от грешка при прилагане на правото.
- 82 Освен това Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като в точки 35 и 36 от обжалваното определение е направил извод, че липсата на правен интерес на г-н Abdulrahim произтича по-специално от обстоятелството, че ограничителните мерки, приети спрямо него с Регламент № 1330/2008, не са запазени и премахването им с Регламент № 36/2011 е окончателно, обратно на положението по дело РКК/Съвет, посочено по-горе, на което се позовава жалбоподателят в подкрепа на доводите си. Всъщност окончателната отмяна *ex nunc* на Регламент № 1330/2008 със заличаването на името на жалбоподателя от спорния списък не е пречка за запазването на правен интерес, що се отнася до действието на този регламент между датата на влизането му в сила и тази на отмяната му *ex nunc*.
- 83 Във всички случаи с оглед на обстоятелствата по настоящото дело, и по-специално предвид сериозното засягане на доброто име на г-н Abdulrahim, произтичащо от включването му в спорния списък, се запазва правният му интерес от отмяната по съдебен ред на Регламент № 1330/2008, доколкото този регламент се отнася до него, от възстановяването на доброто му име, в случай че жалбата му бъде уважена, както и от поправянето под тази форма на неимуществената вреда, която е претърпял.
- 84 От всички тези съображения следва, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като е постановил, че жалбоподателят няма правен интерес и че поради това липсва основание за произнасяне по жалбата му за отмяна на Регламент № 1330/2008, доколкото той се отнася до него.
- 85 Ето защо обжалваното определение следва да се отмени в частта, в която се постановява, че липсва основание за произнасяне по жалбата за отмяна, подадена от г-н Abdulrahim пред Общия съд.

По връщането на делото на Общия съд

- 86 Съгласно член 61, първа алинея от Статута на Съда на Европейския съюз при отмяна на решение на Общия съд Съдът на Европейския съюз може или сам да постанови окончателно решение по делото, когато фазата на производството позволява това, или да върне делото на Общия съд за постановяване на решение.
- 87 Тъй като Общият съд е постановил, че липсва основание за произнасяне по жалбата за отмяна, като не е разгледал нито въпроса за допустимостта, нито спора по същество, Съдът счита, че фазата на производството не позволява да постанови окончателен съдебен акт и че следва да върне делото на Общия съд, без да се произнася по съдебните разноски.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

- 1) **Отменя Определение на Общия съд на Европейския съюз от 28 февруари 2012 г. по дело Abdulrahim/Съвет и Комисия (дело T-127/09) в частта, в която се постановява, че липсва основание за произнасяне по жалбата за отмяна, подадена пред него от г-н Abdulbasit Abdulrahim.**
- 2) **Връща делото на Общия съд на Европейския съюз, за да се произнесе отново по жалбата на г-н Abdulbasit Abdulrahim за отмяна.**
- 3) **Съдът не се произнася по съдебните разноски.**

Подписи